

**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

I. Scholia in Constitutionem Concilii Lateranensis. II. Conservatorias
Ecclesiasticas quaest. 130. III. Conservatorum Laicorum materiam,
Tribunali viginti duûm virum Leod. adoptatam comprehendens

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agr., 1684**

Quaestio 66. An collega, qui collegam coram collegio in ius traxit, possit
per eundem suum collegam, ratione ejusdem rei, coram conservatore
reconveniri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61908)

Capitula etiam de iure communi possunt exercere in singulos de Capitulo de quibus in tractatu jam citato satis superque disserui, lib. 2. quest. 47. Itaque ut questioni huic coronidem imponam si singularis de Capitulo à suo Capitulo in casu vetito inquietetur poterit ad suum conservatorem velut ad asylum recurrere molestia enim esset non juris sed facti quæ à conservatore coerceri posset uti hoc eodem tractatu ex iure comprobavi, *infra quest. 6.*

 QVÆSTIO LXV.

An non obstante iudicij prorogatione possit haberi recursus ad conservatorem?

SUMMARIUM.

1. Exempti possunt non obstante prorogatione recurrere ad suum conservatorem. 2. Inferiores non possunt iuri superiorum præiudicare.

1. Exempti an possint ordinarij jurisdictionem prorogare ostendi alio in loco, de *iurisdic. ord. in exempt. lib. 2. quest. 7.* hoc in loco paucis ostendo exemptos qui alieno jurisdictioni cum non possint acquiescunt posse nihilominus ad suum conservatorem recurrere.

2. Ratio prima quia factum subditorum non potest præiudicium generare superioribus & conservatoribus eorum iurium, Ioannes Monach cap. non putamus de consuet. Iacob. de Bellonisu in Rep. cap. Romana § contrahentes num. 101. & segg. de for. comp. in 6. nec possunt subditi in præiudicium jurisdictionis superiorum coram alienis iudicibus litigare Bald. de prohib. feudi alien. per Feder. S. ius Barth. l. 1. §. & post operu ff. de novi operu nuntiat. Iacob. de Bellonisu d. S. contrahentes num. 102.

 QVÆSTIO LXVI.

An collega, qui collegam, coram collegio in ius traxit, possit per eundem suum collegam, ratione eiusdem rei, coram conservatore reconveniri.

SUM-

SUMMARIUM.

1. Hypothesis huius quaestionis.

2. Capitula exerceant iurisdictionem in capitulatis.

3. Conservator est primus post Pontificem iudex.

4. Vna iurisdictione debet per aliam adiuvari.

5. Conservator adiri potest per viam appellationis & etiam querela in prima

instantia.

6. Retentio censetur vis inferri.

7. Conservator cognoscit de quibusvis emptorum causis.

8. Contumax non potest excipere de praevisione iudicij.

9. Electio unius fori non excludit aliud & nu. 10.

Nuper M. Andreas Fomalle curiae Episcopalis Leodiensis procurator, in re forensi tam peritus quam strenuus caularum defensor, hanc mihi hypothese[m] proposuit, Dominus Ioannes Peumanus Ecclesiae Tongrensis Canonicus, Dominus Guilielmum Rethium eiusdem Ecclesiae Canonicum actione civili, coram eiusdem Ecclesiae capitulo convenit contumacemque convicit victumque iudicio, alio pullavit coram Abbate Sancti Laurentii Privilegiorum cleri secundarii Diocesis Leodiensis conservatore, Dominus Guilielmus coram conservatore excipit non posse propter praevisionem at verò Dominus Joannes posse. Quaestio haec in iudicium deducta actisque deluper agitata rite perpendis. Respondi pro Domino Joanne Abbasque causa hac ad aequilibrium iuris reducta ex voto nostro decrevit dicto Domino Joanni autoritate sua conservatori in subsidium ulteriorem executionem. Concilii porro nostri ea in causa series fuit talis.

Reverende Domine Abbas S. Laurentij cleri secundarij Diocesis Leodiensis conservator.

DUplex hac in causa versatur inspectio.

Prior, num processus autoritate capituli Tongrensis ad instantiam Domini Joannis Peumans adversus Dominum Guilielmum Rethium subsistat.

Posterior, num mandatum à Dominatione vestra uti conservatore Privilegiorum cleri secundarii huius Diocesis Leodiensis cuius uterque colligans membrum est valeat.

Priori quaestioni respondeo processum illum coram Capitulo Tongrensi fabricatum subsistere,

Ratio

Ratio est quia hujus causae tam actor quam reus notorie est à jurisdictione or-
 2 dinario exemptus. Quo fit ut cum ejusmodi Ecclesiastica capitula sint à Iure Ca-
 nonico approbata possint ea in singulos de Capitulo signanter vero in contuma-
 ces jurisdictionem exercere, Gregorius Sarrus in *Thezan.* 17. *Theol. Moral.* lib. 1. cap.
 6. num. 17. Bellamera *concl.* 244. Mohedanus *dec. Rota* 2. *de foro compet.* quod ego ple-
 nius eo in tractatu quem de jurisdictione ordinarij in exemptos in lucem emissi
 comprobavi.

Quare cum Dominus Guilielmus Retius coram dicto capitulo Tongrensi ere-
 modicum contraxerit hoc est contumax fuerit toties citatus non comparens, *Gaill.*
lib. 1. obs. 132. nu. 6. *l. contumacia ff. de Re.* hinc est quod adversus eum non modo pro
 toto litis damno ejusve quod interest. *d. l. contumacia ff. de Re. Ind.* sed per execu-
 3 riales excommunicationumque censuras jure procedi poterit, Mohedan *d. dec.* 2.
Abb. cap. cum contingat de foro compet. Guymet *pragm. sanctionem Tit. de concubinarij*
 § quod si in glo. verb. pertinet.

Hinc paucis descendendo ad secundam inspectionem dicoque conservatori cleri
 secundarij dubio procul hac in causa jurisdictionem competere multis etiam ex
 causis è quibus paucas has recensleo.

Prima, Quia Domin. Guilielm. Restius hujus causae opponens autoritate capi-
 tuli Tongrensi convictus & tanquam contumax tribus edictis citatus, *d. l. contuma-*
cia § 1. excommunicatus est proinde licuit Domino Joanni Peumans huius causa
 3 impetranti ad conservatorem iudicem omnibus alijs maiorem ac à Pontifice sum-
 mo primum Petrus de Acharano *conf.* 131. nu. 4. *Mandol. de signat. gratia tit. de con-*
servator. recurret. una enim jurisdictio debet per aliam adjuvari, *cap. quoniam de*
officio ord. Gaill. lib. 1. obs. 115. num. 2.

Secunda. Conservator cleri secundarij non modo in secunda instantia per viam
 5 appellationis adiri potest, sed etiam in prima instantia per modum quarelate aliaque
 quavis via exemptis compendiosiore & utiliore adiri potest uti respondit Navar.
conf. 3. *de offic. del. &c.* etiam ostendi praedicto meo in tractatu, *lib. 1. quest.* 39. num. 30.
 quo conservatorum diploma Abbatis S. Laurentii ad longum descripsi.

Tertia Dominus Guilielmus Restius Retinendo supellestem ad Dominum
 6 Joannem Peumans huius causae impetramentem spectantem vim ei inferre cen-
 suratur, *vim facit qui de vi & vi arm. Amanellus de claris aquis sing. incipiente nota*
quod si promisi. proindeque licet ei cui eiusmodi violentia inferretur ad suum con-
 servatorem recurrere. *Ioannes de Amanellus de claris aquis sing. incip. nota quod si*
promisi.

Ioannes Guiteres Hispanus *pract. quest. lib. 3. quest.* 9. *Didacus Perres lib. 3. ordin.*
 num. 69. *vers. conservatores autem Emanuel Roderiques questionum regularium 65. art.*
 12 quippe quod per retentionem debiti iniuria etiam creditori inferri censetur,
 specul.

Specul. de instit. edit. S. nunc vero aliqua de ult. volunt. exec. nu. 69. de quibus quidem in iuris etiam non sunt notoria speciali Privilegio quod supra recensui cognoscit repugnante nihilominus constitutione Bonifacii, in c. v. & fin. de offe. del. in 6. noster conservator uti ex illius serie videre est quae dictae constitutionis Bonifacii derogat.

Quarta. Cognoscit idem conservator de quibuscumque actionibus exemptorum etiam alia quavis ex causa quam beneficiarii uti compertum est ex Sixtina constitutione Anni 1475. ep. Kal. Novemb. quam ego jam dicto in tractatu inserui.

Nec obstat allegata ex adverso iudicii praeventio coram Capitulo Tongrensi. Tum quia contumax de praeventione jurisdictionis quam sprevit accipere non potest, Lancelor. 18. Menochi de arbitr. l. ad. casu 371. num. 22. Mindanus tract. de contumacia causa 11. §. art. 22. l. i. in fin. ubi glo. & DD. C. de assert. toll. l. quamvis ubi Barth. & DD. ff. de damno infecto idque opinione nonnullorum etiam contumaciam purgare velle, Antonius de Tremolis in additione ad ubertum de Bon. cursu in praxi tit. de impedimentis & exceptionibus rescripsi §. item si per ver. secundo fol. 50. col. 2. Tum quia Joannes Peumans variare potuit atque penitendo nunc potest Dominum Guilielmum convenire coram conservatore uti respondit Socinus, Conf. 94. vol. 3. laudatus à Borghino Cavalcano in suo repertorio consiliorum par. 1. verb. foros plures.

Quare ut omnia in pauca conferam opponens jurisdictionem hanc conservatoris cleri secundarij in dubium revocare satagens nodum (ut dicitur) in scripto quaerit proinde adversus eum qui jam antea autoritate capituli Tongrensis convictus est censio autoritate vestra ulteriorem literarum cursum decernendum, d. l. contumacia, quia ut dixi una jurisdictione debet per aliam ordinari licetque ab una jurisdictione ad aliam pinguiorem utilioreque convolare uti eodem in tractatu ostendi, lib. 4. quest. 5. n. 4. 5. 6. 7.

Et ita si quid mei iudicij est quaestioni huic coronidem impono.

QUESTIO LXVII.

Exemptiones conservatoriasque utrum Pontifex possit revocare.

SUMMARIUM.

1. Joann. Lamede censuit revocare non posse.
2. Pontifex sibi manus ligare non potest.

Et

3. Pon-